

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально наукового
інституту педагогіки і психології

 Світлана КОНДРАТЮК

«28» січня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ**

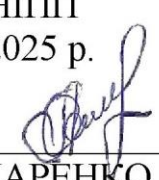
галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Соціальна робота
другого (магістерського) рівня вищої освіти
(назва)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННПП
«21» січня 2025 р.

Голова
Юлія БОНДАРЕНКО
док. пед. наук, професор

СУМИ 2025

Розробник:

ЗНОБЕЙ Олексій Володимирович, викладач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 7 від 10 січня 2025 року.

Завідувач кафедри,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Іонова І. М.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ»

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	магістр	Вибіркова	
		Рік підготовки	
		I-й	I-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		II-й	II-й
		Лекції	
		24 год.	
		Практичні, семінарські	
		24 год.	
		Самостійна робота	
		100 год.	
		Консультації:	
		2 год.	
Вид контролю: залік			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інноваційні технології в соціальній роботі» є формування у студентів теоретичних знань, практичних навичок та компетенцій, необхідних для впровадження сучасних інноваційних методів, підходів і технологій у професійній діяльності фахівців соціальної сфери.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Інноваційні моделі надання соціальних послуг» має міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами: «Вступ до спеціальності та деонтологія», «Спеціалізовані соціальні служби», «Технології соціальної роботи», «Гендерна педагогіка», «Актуальні проблеми соціальної роботи в Україні», «Соціальна політика в Україні», «Соціальна робота в територіальній громаді» тощо.

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 1	Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування завдань спеціальності, відтворювати факти (дати, події, принципи й закономірності суспільного розвитку), встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки.
ПРН 2	Грамотно висловлюватися в усній та писемній формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною та іноземними мовами.
ПРН 4	Давати визначення і виокремлювати основні поняття, використовувати власні приклади для ілюстрації відповідей, знаходити спільні риси та відмінності при порівнянні фактів, явищ, характеризувати соціальні явища.
ПРН 5	Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
ПРН 6	Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.
ПРН 7	Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
ПРН 8	Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички.
	Практикувати методи профілактики для запобігання можливих

ПРН 9	відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.
ПРН 10	Визначати зміст діяльності, зв'язки та межі компетенції установ та закладів соціального захисту, соціальних служб, інших організацій.
ПРН 11	Використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.
ПРН 12	Застосовувати методи соціальної роботи в конкретних умовах взаємодії з клієнтом.
ПРН 13	Обґрунтовувати необхідність соціальних змін, прийняття практичних рішень щодо покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.
ПРН 14	Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.
ПРН 15	Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.
ПРН 16	Використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів, творчі здібності до формування принципово нових ідей.
ПРН 17	Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.
ПРН 18	Демонструвати знання основних етапів становлення і розвитку соціальної роботи як науки та практичної діяльності, нормативно-правової бази соціальної роботи та соціального забезпечення.
ПРН 19	Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, гендерних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.
ПРН 20	Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	студент/-ка демонструє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
B	студент/-ка демонструє достатні знання матеріалу в заданому обсязі, з певною систематичністю виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; виявляє переважно конструктивний і репродуктивний характер використання набутих знань та умінь.
C	студент/-ка виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоїв/-ла основну та додаткову літературу, виявляє здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента/-ки наявні незначні помилки.
D	студент/-ка виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент/-ка спроможний/-на усунути їх із допомогою викладача/-ки
E	виставляється студентів/-ці, відповідь якого/-ї під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.
F	студент/-ка не спроможний/-на до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни, студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни
FX	студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни на достатньому рівні, але рівень залишкових знань та умінь дозволяє повторне складання підсумкового контролю за результатами самостійної підготовки

Розподіл балів

Поточний контроль						Разом	Сума
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6		
Поточний контроль						72	100
12	12	12	12	12	12		
Контроль самостійної роботи						28	
4	5	5	5	5	4		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі **методи контролю**:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; екзамен.
- методи письмового контролю: тестові завдання, розв'язання задач і вирішення проблемних ситуацій репродуктивного, конструктивного і творчого рівнів;
- методи практичного контролю: виконання самостійних завдань;
- методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Інновації у соціальній роботі

Теоретичні основи інноваційної діяльності у соціальній сфері. Поняття про інноваційні процеси у соціальній роботі. Інноватика та соціальні інновації. Чинники, що обумовлюють інноваційні процеси. Типи соціальних проблем та інновацій. Актуальна проблематика у соціальній роботі (на прикладах спеціальності). Особливості професійної творчості соціального працівника. Вплив проблемності на характер професійної діяльності. Рівні творчої діяльності соціального працівника: удосконалення власної діяльності, творчі впровадження передового досвіду, впровадження нововведень у професійну діяльність, науково–дослідна перевірка ефективності нововведень, прогнозно–пошукова діяльність. Форми наукової роботи студента.

Тема 2. Методи організації пошуково-творчої діяльності соціального працівника

Теоретичні та емпіричні методи інноваційної діяльності. Мистецтво прийняття рішень. Особистісні якості соціального працівника, що визначають характер прийнятих рішень. Психологічні бар'єри та професійні стереотипи у прийнятті рішень. Рівні рішень. Критерії оцінки рішень. Практичне застосування теоретичних і емпіричних методів творчого пошуку. Способи активізації пошуково-творчої діяльності соціального працівника. Метод проб і помилок, метод контрольних питань, метод включення досліджуваної проблеми у педагогічну систему, заміщення однієї проблеми, компенсації невирішених проблем за рахунок гіперболізації інших сторін або засобів. Евристичні методи: методи випадкових асоціацій, прямого і зворотного штурму, аналогій, синектики, емпатії та ін..

Тема 3. Групові та індивідуальні інноваційні технології в соціальній роботі

Медіація (посередництво) як інноваційна технологія соціальної роботи. Кейс-менеджмент як інноваційна технологія соціальної роботи. Сімейні групові наради як інноваційна технологія соціальної роботи. Тренінг як інноваційний метод соціальної роботи. Адвокація в соціальній роботі. Фандрайзинг (фандрейзинг) як інноваційна технологія соціальної роботи. Фасилітація як інноваційна технологія соціальної роботи.

Супервізія як інноваційна технологія соціальної роботи. Сутність технології ведення випадку, основні принципи. Моделі ведення випадку. Основні етапи технології ведення випадку. Інноваційна соціальна послуга «тривожна кнопка». Інноваційна соціальна послуга «служба соціального патронажу вдома».

Інноваційна соціальна послуга «санаторій вдома». Інноваційна соціальна послуга «школа безпеки для літніх людей». Соціальний туризм як інновація соціальної роботи. Поняття про метод «рівний-рівному». Організація навчання за принципом «рівний-рівному».

Тема 4. Інноваційні підходи у вирішенні проблем клієнтів соціальної роботи

Інноваційні види соціальних послуг для людей з обмеженими можливостями. Інноваційні види соціальних послуг у роботі з дітьми та сім'ями «групи ризику». Соціальний супровід випускників інтернатних установ. Інновації у соціальній роботі з дітьми, які пережили жах війни. Інновації у соціальній роботі з онкохворими. Інноваційна соціальна послуга «Соціальне таксі». Методологічні основи просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинки». Досвід та результати діяльності проекту «Соціальний патруль» (Центри реінтеграції бездомних громадян). Соціальний проєкт «Жива бібліотека». Інтерактивний театр. Лекторська група. Спікерське бюро. Участь у роботі волонтерської школи, мобільного консультативного пункту. Гештальт-терапія як метод психокорекційної роботи з клієнтами. Концепція «допомоги для самопомоги» у соціальній роботі. Стратегія «зменшення шкоди» у роботі з ін'єкційними споживачами наркотиків.

Тема 5. Інноваційні форми інформаційно-просвітницької роботи з дітьми та молоддю щодо формування здорового способу життя.

Нетрадиційні підходи до формування здорового способу життя сучасної молоді. Організація тематичних заходів у навчальних закладах. Постійно діючий лекторій як форма соціальної роботи. Створення ресурсних центрів з формування здорового способу життя молоді. Проєкт «Школа волонтерів». Інтеграція роботи з формування здорового способу життя в організоване дозвілля і відпочинок дітей та молоді. Заходи, спрямовані на розвиток творчості дітей та молоді. Тематичні дискотеки. Центр «Країна здоров'я». Вулична ігротека «Аспекти здоров'я». Організація активного відпочинку дітей та молоді шляхом залучення до туристичних екскурсій. Збір-похід «Молодь за здоров'я».

Тема 6. Оцінювання результативності інноваційної діяльності в соціальній сфері та інноваційні технології навчання майбутніх фахівців соціальної сфери.

Критерії оцінювання результативності інноваційної діяльності в соціальній сфері. Показники ефективності інноваційної діяльності в соціальній сфері. Підходи до навчання, запропоновані групою вчених у доповіді римського клубу (1978). Складові процесу навчання. Підходи до інновацій.. Інновації-модернізації та інновації-трансформації. Класифікація суб'єктів, що освоюють нове. Інноваційність, інноваційна компетентність та інноваційні властивості особистості. Антиінноваційні бар'єри. Інноваційні

навчальні технології. Інноваційна компетентність та її компоненти. Творче завдання. План проекту інноваційного навчального закладу.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього	В тому числі			
		лекції	практ	конс	самост
Тема 1. Інновації у соціальній роботі	25	4	4		17
Тема 2. Методи організації пошуково-творчої діяльності соціального працівника	25	4	4		17
Тема 3. Групові та індивідуальні інноваційні технології в соціальній роботі	25	4	4		17
Тема 4. Інноваційні підходи у вирішенні проблем клієнтів соціальної роботи	25	4	4		17
Тема 5. Інноваційні форми інформаційно-просвітницької роботи з дітьми та молоддю щодо формування здорового способу життя	24	4	4		16
Тема 6. Оцінювання результативності інноваційної діяльності в соціальній сфері та інноваційні технології навчання майбутніх фахівців соціальної сфери	26	4	4	2	16
Усього годин	150	24	24	2	100

Теми практичних занять

з/п	Назва теми	Кількість годин
	Інновації у соціальній роботі	4
	Методи організації пошуково-творчої діяльності соціального працівника	4
	Групові та індивідуальні інноваційні технології в соціальній роботі	4
	Інноваційні підходи у вирішенні проблем клієнтів соціальної роботи	4
	Інноваційні форми інформаційно-просвітницької роботи з дітьми та молоддю щодо формування здорового способу життя	4
	Оцінювання результативності інноваційної діяльності в соціальній сфері та інноваційні технології навчання майбутніх фахівців соціальної сфери	4
Всього		24

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Василенко В. О. Інноваційний менеджмент : навч. посібник за ред. В. О. Василенка. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 440 с.
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36 (06.09.2002). Ст. 266. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
3. Інноваційні моделі надання соціальних послуг (Проекти Українського фонду соціальних інвестицій) / [за ред. Н. М. Шкуратової]. Т. 2. К. : ЛДЛ, 2007. 159 с.
4. Лукашевич М.П., Бондарчук Л.В. Інноваційні соціальні технології професійного самовизначення особистості : навч. посібник. Київ : ІПК ДСЗУ, 2005. 144 с.
5. Науковий супровід, моніторинг та оцінка ефективності соціальних проектів / О. О. Яременко, О. Р. Артюх, О. М. Балакірева та ін. К. Держ. центр соц. служб для молоді, Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, 2002. 124 с.
6. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді: узагальнення досвіду проекту : інформаційно-методичні матеріали / [за заг. ред. О. В. Безпалько]. К., 2007. 144 с.

Додаткові:

1. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення : монографія / [О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін]; НАН України. Ін-т економіки. Донецьк : ТОВ «Норд Комп'ютер», 2007. 328 с
2. Громада, дружна до дітей та молоді. Навчальний посібник для реалізації ініціативи на місцевому рівні в Україні. Київ, 2018. ЮНІСЕФ
3. Деякі питання здійснення наставництва над дитиною: постанова Кабінету Міністрів України від 4 липня 2017 р. № 465
4. Деякі питання здійснення патронату над дитиною: постанова Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 148 (редакція від 10.07.2019 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2017-%D0%BF/conv>
5. Деякі питання надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення: постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 450 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2020-%D0%BF#Text>
6. Жосан О. Е. Інноваційна діяльність гімназії // Завуч. Усе для роботи. К.: 2009. №15-16. С. 12-17.
7. Заверико Н.В. Особливості соціалізації підлітків і молоді в сучасних умовах. *Соціальна педагогіка : теорія та практика*. 2015. № 1. С. 30-36.
8. Небезпечні квести для дітей: профілактика залучення. Методичні рекомендації. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2017. 76 с.
9. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К.: 2002. 106 с.
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виконання власних (самоврядних) повноважень об'єднаної ТГ у сфері соціального захисту населення: наказ Міністерства соціальної політики України № 26 від 25.01.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0026739-16>
11. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
12. Татьянчикова І. В., Ширіна А.В. Інклюзивна освіта як сучасна парадигма навчання дітей з особливими потребами. *Інноваційна педагогіка: Науковий журнал*. Вип. 36. 2021. С. 115-118.

Інформаційні джерела:

1. United Nations Children's Fund, UNICEF . URL: unicef.org.
2. United Nations Office on Drugs and Crime. URL: <https://www.unodc.org/>
3. Інноваційні технології в соціальній роботі з пенсіонерами http://4ua.co.ua/sociology/sb3bd68a5c53a89521206d26_0.html
4. Національне агентство із забезпечення якості освіти <https://naqa.gov.ua/>

5. Сайт бібліотеки ім. Вернадського URL: www.nbuv.gov.ua
6. Сайт Міністерства освіти і науки України <https://mon.gov.ua/ua>